

Īrijas Valsts Rasisma Apkarošanas Rīcības Plāna izstrāde Sabiedriskā konsultācija 2021

Ievads

Rasisma apkarošanas komiteja un starpziņojums

Valsts rasisma apkarošanas komiteja (National Anti-Racism Committee) ir neatkarīga komiteja, kuru valdība nodibināja 2020. gadā, lai izstrādātu Īrijas valsts rasisma apkarošanas rīcības plānu. Mūsu līdzdalību un pilno darba uzdevumu kopumu varat apskatīt [šeit](#).

Saskaņā ar mūsu darba uzdevumiem, mēs 2020. gada novembrī bērnu, vienlīdzības, invaliditātes, integrācijas un jaunatnes ministram (Minister for Children, Equality, Disability, Integration and Youth) iesniedzām **starpziņojumu**. Ziņojumā ir izklāstītas mūsu sākotnējās idejas un plāni valsts rasisma apkarošanas rīcības plāna izstrādei. Starpziņojumam varat piekļūt [šeit](#).

Svarīga mūsu darba sastāvdaļa ir konsultācijas ar ieinteresēto personu organizācijām un sabiedrības locekļiem. Šīs konsultācijas sniedz ikvienam iespēju izteikt savu viedokli, par to kā mēs šodien Īrijā varam efektīvi cīnīties pret visiem rasisma veidiem.

Mēs esam sagatavojuši šo konsultāciju dokumentu, lai paskaidrotu konsultācijas būtību un uzsvērtu dažas jomas, kurās mēs jo īpaši aicinām paust viedokļus un ierosinājumus.

**Jūsu viedoklis ir svarīgs, lai palīdzētu mums attīstīt efektīvus
veidus kā cīnīties pret rasismu Īrijā.**

Kas ir rasisms?

Starpziņojumā mēs izklāstījām šādu izpratni par rasismu, kas vadīs mūsu gaitas:

[rasisms ir]... varas dinamika, kas piemīt tiem strukturālajiem un institucionālajiem pasākumiem, praksei, politikai un kultūras normām, kuru rezultātā tiek izslēgtas vai diskriminētas personas vai grupas, pamatojoties uz viņu identitāti, kā norādīts Starptautiskās konvencijas 1. pantā par rasu diskriminācijas izskaušanu, kurā teikts: "...jēdziens "rasu diskriminācija" nozīmē jebkādas atšķirības, izņēmumus, ierobežojumus vai priekšrocības, kuru pamatā ir rase, ādas krāsa, izcelsme vai nacionālā vai etniskā piederība un kuru mērķis vai sekas ir iznīcināt vai ierobežot cilvēktiesību vai pamatbrīvību atzīšanu, to esību vai īstenošanu uz vienlīdzības pamatiem politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, kultūras vai kādā citā sabiedrības dzīves jomā."¹

¹Rasisma apkarošanas komitejas starpziņojums, 2020, 3.

Mēs atzīstam rasisma un citu apspiešanas veidu, kas saistīti ar dzimumu, seksualitāti, dzimuma identitāti, invaliditāti un sociālekonomiskajiem apstākļiem, savstarpību - un to, ka sievietes, bērni un vīrieši atšķirīgi izjūt rasisma mērogus.

Mūsu pieņemtā izpratne ir aizdedzes dzirkstele, kas balstās uz starptautiskām juridiskām koncepcijām un pienākumiem, kā arī uz ES un Īrijas tiesību aktiem.

Rasisms ir sistemātiska problēma, kas izpaužas daudzās sabiedrības dzīves jomās un ietekmē daudzu cilvēku dzīves aspektus. Rasisms ir iestrādāts struktūrās; atspoguļots un atveidots institūcijās, praksēs, politikās un kultūras normās; un ar to starpniecību rasismam piemīt ietekme izslēgt vai diskriminēt personas vai grupas, pamatojoties uz viņu rasi vai etnisko piederību (ieskaitot valstspiederību un dalību ceļotāju kopienā).

Īrijā rasisms ir realitāte. Lai pret to cīnītos, mums ir nepieciešams visaptverošs un efektīvs valsts rīcības plāns.

Īrijā rasisms ir realitāte. Pastāvīgi un labi dokumentēti pierādījumi liecina, ka tas ir iestrādāts visos sabiedrības līmeņos un to piedzīvo dažādas sabiedrības grupas. COVID rasismu ir vēl vairāk izcēlis gaismā - ar atšķirīgu ietekmi uz migrantiem un citām grupām, uz kurām attiecas rasu diskriminācija.

Pieņemot pēdējo gadu pierādījumu slogu, ka rasisms pastāv, mēs atzīstam, ka mums ir jārikojas nekavējoties. Kopš iepriekšējais valsts rīcības plāns rasisma apkarošanai beidza savu darbību 2008. gadā, pilsoniskās sabiedrības organizācijas ir centušās atjaunot valsts vērību, šo ieteikumu arī 2019. gada Īrijas pēdējā pārskatā atkārtoja ANO rasu diskriminācijas izskaušanas komiteja. Arī Īrijas cilvēktiesību un līdztiesības komisija (Irish Human Rights and Equality Commission) ir aicinājusi izstrādāt rīcības plānu.

Rasu diskriminācija Īrijā šobrīd ir aizliegta ar likumu, un arī rasistiskas naida runas ir nelikumīgas. Visām Īrijas valsts struktūrām ir pienākums savā darbībā aktīvi rīkoties, lai izskaustu diskrimināciju (tostarp diskrimināciju, kas balstīta uz rasi). Etnisko minoritāšu līdztiesības un integrācijas veicināšana ir nosauktie mērķu priekšmeti daudzās valdības un valsts politikajās stratēģijās. Rasisma apkarošanas pasākumi ir iekļauti migrantu integrācijas stratēģijā un valsts ceļotāju un romu integrācijas stratēģijā. Vairākas pašlaik notiekošās reformas būs svarīgas, lai stiprinātu cilvēku tiesisko aizsardzību pret rasismu. Tās ietver ierosinātos tiesību aktus par naida noziegumiem un tiešsaistes plašsaziņas līdzekļu regulējumu. Šādas reformas dod spēcīgu signālu, ka Īrijas sabiedrība nepieļaus minoritāšu pakļaušanu jebkāda veida rasismam.

Tomēr, neraugoties uz likumīgiem aizliegumiem, Īrijā joprojām pastāv rasisms un rasu diskriminācija. Ar pašreizējiem noteikumiem un politiku iniciatīvām nepietiek, un joprojām ir ievērojamas nepilnības. Valsts rīcības plāns nodrošinās līdzekļus esošo pasākumu un likumu izvietojumam plašākā konkrētu darbību sistēmā, lai uzlabotu to efektivitāti. Lai risinātu esošās un jaunās problēmas, tas arī ievieš jaunas darbības un iniciatīvas. Izstrādājot šīs jaunās darbības un iniciatīvas, mēs ņemsim vērā rasisma savstarpīgumu ar citām nevienlīdzībām un diskrimināciju citu iemeslu dēļ, piemēram dzimuma un invaliditātes dēļ.

Labu vienlīdzības datu pieejamība ir svarīga rasisma apkarošanā

Etniskās vienlīdzības uzraudzība ir galvenais līdzeklis, lai atklātu rasu diskriminācijas izplatību un tās ietekmi uz cilvēkiem. Tā ir būtiska efektīvu pretpasākumu izstrādes sastāvdaļa. Starptautiskās cilvēktiesību pārbaudes ir vairākkārt aicinājušas Īriju pieņemt konsekventu pieeju etniski sadalītu datu apkopošanai, ko veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji un citi. Mūsu starpziņojumā šis ir noteikts kā prioritārs ieteikums. Valsts rīcības plāns vēl vairāk uzsvērs nepilnības datu apkopošanā un izmantošanā, un apsvērs kādas izmaiņas varētu mums palīdzēt labāk izmantot datus cīņā pret rasismu.

Īrijas Valsts Rasisma Apkarošanas Rīcības Plāna izstrāde

Ir svarīgi, lai plāns sakņotos apņemšanās ievērot cilvēktiesību vērtības, demokrātiju un tiesiskumu. Šīm vērtībām ir jāraksturo pieeja un jāinformē par Īrijas sabiedrības rīcību cīņā pret rasismu.

Kā norādīts mūsu starpziņojumā, mūsu darbu vada labākā prakse attiecībā uz valsts rīcības plānu struktūru un saturu rasisma apkarošanai, kā noteikts Apvienoto Nāciju organizācijas augstā komisāra biroja publicētajā cilvēktiesību [praktiskajā ceļvedī par valsts rīcības plānu izstrādāšanu rasu diskriminācijas apkarošanai](#).

Mūsu darbu iespaido arī [ES rasisma apkarošanas rīcības plāns \(2020-25\)](#), kas atspoguļo ANO ceļvedi.

Saskaņā ar ANO ceļvedi, mēs plānojam izstrādāt valsts rasisma apkarošanas rīcības plānu, kas ir:

- *Balstīts uz cilvēktiesību standartiem*
- *Visaptverošs darbības jomās*
- *Valstiska apņemšanās*
- *Orientēts uz rīcību*
- *Publisks dokuments*
- *Nepārtraukts process*
- *Starptautisko mērogu integrējošs.*

Šajā posmā vēlamies dzirdēt jūsu uzskatus

Pamatojoties uz mūsu starpziņojumā izklāstītā rasisma un problemātisko jautājumu izpratni, un pamatojoties uz šajā konsultācijā sniegto informāciju, valsts rīcības plāns ietvers darbības, kas adresētas visiem valdības departamentiem un aģentūrām, iestādēm, institūcijām un organizācijām - gan publiskajā, gan privātajā un brīvprātīgajā sektorā - kuru uzdevums vai pienākums ir risināt rasismu vai kuru iesaistīšanās ir būtiska. Valsts rīcības plānā uzmanība arī tiks vērsta gan uz tradicionālo, gan jauno veidu plašsaziņas līdzekļiem. Tajā ietilps darbības, lai veicinātu visu Īrijā dzīvojošo tiesības un vienlīdzību.

Lai palīdzētu mūsu konsultācijas organizēšanā, mēs esam ieteikuši dažas tēmas, kas atspoguļo mūsu starpziņojumā norādītos problemātiskos jautājumus. Mēs garantējam, ka neesam izvēlējušies šīs tēmas, jo domājam, ka šīs ir vienīgās jomas, kurās rasisms ir novērojams, vai ka šīs ir vienīgās tēmas kurām jāpievērš uzmanības valsts rīcības plānā. Tās vienkārši ir ieteiktas, lai rosinātu diskusiju un palīdzētu organizēt konsultāciju. Mēs arī ļoti vēlamies dzirdēt jūsu viedokli par visiem citiem jautājumiem, kas, jūsuprāt, mums būtu jāņem vērā izstrādājot plānu.

Diskusijas veicināšanai, mēs esam snieguši dažus jautājumus par katru tēmu. Lai strukturētu savu ieguldījumu konsultācijā, jums varētu būt noderīgi zemāk sniegtie jautājumi. Bet, lūdzu, nekautrējieties izteikt savu viedokli par šiem jautājumiem, nenorādot uz jautājumiem un / vai paust savu viedokli par citiem jautājumiem, kas nav minēti šajā dokumentā. Mēs arī atzīstam, ka starp šīm tēmām var būt daudz līdzību.

- 1. tēma: Pieejamība taisnīgumam**
- 2. tēma: Visu veidu plašsaziņas līdzekļi un komunikācijas, ieskaitot jaunās tehnoloģijas**
- 3. tēma: Nodarbinātība, izglītība, veselība un mājvieta**
- 4. tēma: Integrēšana un līdzdalība**

1. *Pieejamība taisnīgumam*

Šajā tēmā ietilpst cīņa pret tiesībaizsardzības iestāžu diskrimināciju, tostarp jautājumi par sūdzību mehānismiem, nepietiekamu ziņošanu un aizsardzības veidiem.

- Kādus atbalsta pasākumus jūs vēlētos redzēt rasisma upuriem?
- Kādas darbības būtu efektīvas, lai nojauktu šķēršļus starp rasisma upuriem un pieejamību taisnīgumam?
- Kādas darbības varētu veikt, lai novērstu tiesībaizsardzības iestāžu diskrimināciju?
- Vai jūs domājat, ka rasisms ietekmē apcietinātos vai apsūdzētos cilvēkus krimināltiesību sistēmā, un ja tā, kā to varētu novērst?
- Vai jūs domājat, ka rasisms ietekmē notiesātos vai ieslodzītos cilvēkus krimināltiesību sistēmā, un ja tā, kā to varētu novērst?
- Vai, jūsuprāt, rasisms ietekmē tiesvedību un tiesas un, ja jā, kādas darbības ir jāveic?
- Vai pastāv īpaši problemātiskie jautājumi, kas saistīti ar rasismu un dzimumu un pieejamību taisnīgumam?

2. *Visu veidu plašsaziņas līdzekļi un komunikācijas, ieskaitot jaunās tehnoloģijas*

Šajā tēmā ietilpst drukātie un tradicionālie plašsaziņas līdzekļi un apraide, kā arī sociālie mediji un jaunās tehnoloģijas.

- Kādas darbības jūs ieteiktu ieviest cīņā pret rasismu jaunos un tradicionālākos plašsaziņas līdzekļu veidos?
- Kādas darbības, jūsuprāt, palīdzētu padarīt apraides plašsaziņas līdzekļus un laikrakstus reprezentatīvākus visos Īrijā dzīvojošo cilvēku līmeņos?
- Kādus izaicinājumus jaunās tehnoloģijas rada rasisma ziņā?

- Vai jaunās tehnoloģijas piedāvā iespējas stiprināt cīņu pret rasismu?
- Kādas darbības jāveic tehnoloģiju uzņēmumiem, lai palīdzētu apkarot rasismu?
- Kādu lomu rasisma apkarošanā var spēlēt tehnoloģiju uzņēmumu regulējums?

3. Nodarbinātība, izglītība, veselība un mājvieta

Šīs ir galvenās ekonomiskās un sociālās dzīves jomas, kurās nepieciešami pasākumi, lai atbalstītu to grupu pilnīgu integrēšanu un līdzdalību, kuras piedzīvo rasismu sabiedrībā un ekonomikā. Tas varētu ietvert rasisma apkarošanu darba vietā; nodrošināšanu, ka sabiedriskie pakalpojumi tiek izstrādāti un sniegti visiem; un pasākumus, lai novērstu rasu nevienlīdzības attiecībā uz piekļuvi, iesaistīšanos un panākumu gūšanu izglītībā, veselības aprūpē un mājvietu pakalpojumos.

- Kādā veidā jūs vēlētos redzēt rasisma risināšanu izglītības nozarē?
- Kā mēs varam nodrošināt visu bērnu vienlīdzību attiecībā uz piekļuvi pakalpojumiem?
- Kādas darbības jūs vēlētos redzēt veselības nozarē attiecībā uz nevienlīdzības, kas balstīta uz etnisko piederību, novēršanu veselības jomā?
- Kādi pasākumi palīdzētu pievērsties rasismam, kas saistīts ar piekļuvi mājvietu pakalpojumiem?
- Kādas iniciatīvas un darbības jūs vēlētos redzēt rasisma apkarošanai, kas saistīts ar nodarbinātību?
- Vai ir konkrētas darbaspēka nozares, kurās cīņai pret rasismu ir jānosaka prioritāte?
- Kāda apmācība un papildu atbalsti varētu palīdzēt apkarot rasismu darba vietā?
- Kādus pasākumus varētu ieviest, lai veicinātu nodarbinātību un integrāciju darba tirgū un pievērstos diskriminācijas cēloņu novēršanai?

4. Integrēšana un līdzdalība

Šī tēma ietver lomu, kādu visu līmeņu rasistisko attieksmju un uzvedību apkarošanā spēlē izglītība un izpratnes veicināšana. Tas varētu ietvert pasākumus, kas veicinātu dažādības un diskriminācijas apgūšanu oficiālajās mācību programmās; vēstures pārformulēšanu, iekļaujot pašreiz ignorētās grupas un mērogus, kā arī sabiedrības informēšanas iniciatīvas.

Šīs tēmas ietvaros mēs arī pievērsīsimies šķēršļu nojaukšanai starp etnisko minoritāšu pārstāvjiem un piedalīšanos demokrātiskā politikā, tostarp vietējās un valsts vēlēšanās. Mēs apsvērsim arī piekļuves tiesības jebkurai vietai vai pakalpojumam, kas paredzēts izmantošanai sabiedrībā, piemēram, transportam, viesnīcām, restorāniem, kafejnīcām, teātriem, sporta telpām, parkiem un atpūtas iespējām.

- Kādas iniciatīvas, jūsuprāt, varētu palielināt sabiedrības izpratni par rasu diskrimināciju un palīdzēt apkarot rasistiskos stereotipus?
- Kā mēs varam nojaukt šķēršļus starp nepietiekami pārstāvētām, ierobežojošu apstākļu grupām un sociālo integrāciju un līdzdalību?
- Kā mēs varam nodrošināt, ka visvairāk atstumtie tiek īpaši iekļauti?
- Kādas iniciatīvas varētu palīdzēt nodrošināt, ka sabiedriskā kārtība ņem vērā sistemātisko rasismu, ar kuru saskaras cilvēki dēļ viņu piederības rasei?

- Kādas darbības jūs ieteiktu, lai palielinātu mazākumtautību cilvēku skaitu, kuri piedalās vietējās un valsts vēlēšanās?
- Kādas darbības ir nepieciešamas, lai nodrošinātu, ka politiskās procedūras, procesi un līdzdalība nostājas pret rasismu?
- Kā rīkoties, lai novērstu rasismu sportā? Kādas pozitīvas darbības to varētu uzlabot?
- Kā rīkoties, lai palielinātu izpratni un pievērštos rasisma novēršanai mākslā un kultūrā? Kādas pozitīvas darbības to varētu uzlabot?
- Kādas darbības jāveic, lai veicinātu starpkultūru iesaistīšanos un sabiedrības līdzdalību?

Esat laipni aicināti sniegt mums savu viedokli par visu, kas, jūsu prāt, ir būtisks Īrijas valsts rasisma apkarošanas rīcības plāna izstrādei. Tālāk sniegtie vispārīgie jautājumi varētu būt noderīgi.

Vispārīgie jautājumi

- Kādas, jūsu prāt, ir svarīgākās problēmas, ar kurām saskaras minoritātes?
- Kādas iniciatīvas, jūsu prāt, novērstu nepilnības datu apkopošanas un izmantošanas procesā?
- Kādā veidā jūs novērtētu to, cik labi plāns darbojas? Kam, jūsu prāt, ir jāiesaistās plāna mērķu ieviešanā un tā uzraugošajās darbībās?
- Atzīstot, ka rīcības plāns aptvers daudzus problēmjasautājumus, kuras ir divas jomas, kuras, jūsu prāt, būtu jānosaka par prioritārajām agrīnai rīcībai?
- Kādas darbības radīs vislielāko ietekmi ilgtermiņā?
- Vai rasisma pieredze mainās atkarībā no personas dzimuma, vecuma, seksuālās orientācijas, ģimenes vai civilstāvokļa?
- Kā rasisma pieredze mijiedarbojas ar invaliditāti?

**Īrija izstrādā Valsts Rasisma Apkarošanas Rīcības Plānu.
Jūsu uzskati palīdzēs veidot šo plānu.
Paldies, ka piedalieties šajā nozīmīgajā darbā.**